

אורות השבת

גליון מס' 786

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

אחראי מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
לך לך

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

תורת חסד

וַיֵּכֶן שֵׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה (בראשית יב, ח)
היה למוד ולפרסם האלקות (רמב"ן שם)

משאת נפשו של אברהם אבינו ע"ה היתה לפרסם את שמו של הקב"ה בעולם, זה היה חפצו וכל ישעו ובכך ראה את יעודו ותכלית חייו עלי אדמות – 'היה למוד ולפרסם האלקות'. גם האשל המפורסם שנטע בבאר שבע היה למסרה זו – 'ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם' (בראשית כא, לג), ובמדרש (ילקוט שמעוני שם): 'מלמד שהקריא אברהם אבינו שמו של הקב"ה לכל עובר ושב'. וכן מפורש ברש"י (שם): 'על ידי אותו אשל נקרא שמו של הקב"ה אליוה לכל העולם, לאחר שאוכלים ושותים אמר להם ברכו למי שאכלתם משל, סבורים אתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם'. ואכן מידה זו חקוקה בשמו 'אברהם העברי' – אברהם מעבר אחד וכל העולם כולו מן העבר השני, והיינו שעל אף היותו בודד באמונתו וראה את כל 'העולם' מן העבר השני, אור אומץ בנפשו להחזיר את אמונתו לכל עובר ושב – 'אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים'.

והנה מלבד 'אהבת ה' אשר בערה בקרבו, היתה בו מידה מופלגת של 'אהבת חסד', ואולם שמו חקוק בדברי הימים כ'עמוד החסד' ולא 'עמוד האמונה'. ברם לכשתבונן נראה, שאין כאן שתי אהבות וממילא אין כאן שני עמודים, מפני שאהבתו האין סופית לגמול חסד עם הבריות נגזרת מאהבת ה' היוקדת בקרבו. שכן מידת ההטבה לאחרים סבועה בעצם הבריאה כדרך שאמרו בגמ' (פסחים ק"ג, א) 'יותר ממה שהעגל רוצה ליעק הפרה רוצה להניק', וכל שכן הוא באדם אשר נברא בצלמו של אל רחום וחנון, שבטבע נפשו הוא להוסיף להעניק מאהבתו לאחרים. אמור מעתה שמידת החסד המופלגת של אאע"ה אשר נועדה להאזיב שם שמים בריבים, מגלה על שיעור מידת אהבת ה' שהיתה בו, והבן.

ובזה נבין קצת עומק דברי רש"י המופלאים עה"פ 'אל נא תעבור מעל עבדך' (בראשית יח, ג), ופי' רש"י: 'והיה אומר להקב"ה להמתין לו עד שירחץ ויכניס האורחים', עי"ש. ומכאן דרשו רבותינו גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכינה'. ובאמת שמאמר זה נשגב הוא מבינתנו עד למאד, שכן היאך יהא כבוד האדם חשוב יותר מכבודו של הקב"ה בכבודו ובעצמו, עד שאמר לו אברהם 'להמתין!' ברם לאור האמונה, הרי שמידת הכנסת אורחים היא גופא כבוד השכינה, שכן היא מגלה על אהבת ה' אשר צויה לנו לקיים מצוה זו. ובפרט שכוונת אאע"ה במצוה זו היתה להאזיב שם שמים על אורחיו, כמבואר לעיל.

הרי לפנינו, שאין לך חסד גדול יותר מאשר לימוד תורה לאחרים, והן הם דברי הגמ' (סוטה מט, ב): 'מאי דכתיב פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה (משלי לא, כו), וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד וכו'. איכא דאמר, תורה ללמדה – זו היא תורה של חסד, שלא ללמדה – זו היא תורה שאינה של חסד'. ואפשר שזה המקור לדברי הגר"א עה"פ חסד ואמת אל יעזבוך' (משלי ג, ג): 'החסד הוא ללמד לאחרים, שמא שהאדם לומד לעצמו הוא מחוייב כי לך בא לעולם, כדברי המשנה (אבות ב, ח) אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לך נוצרת. אבל ללמד תורה לאחרים הוא חסד', עי"ש.

וגדולה מזו יש לנו להוכיח מדברי המשנה (פאה א, א וקידושין מ, א): 'אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו, ותלמוד תורה כנגד כולם'. ופי' רש"י (קידושין שם ד"ה רבי אידו), לפי שבכל המצוות הללו הבריות נוהגין ממנו ונמצא טוב לשמים וטוב לבריות, עי"ש. והיינו שדוקא במצוות אלו שהבריות נוהגין מהם, הרי שבמידה כנגד מידה גם אוכל מפירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב, משא"כ שאר מצוות שאין מהם הנאה לבריות ולכן אין עליהם שכר בעולם הזה. נמצא לפי"ז שעיקר מצוות תלמוד תורה הוא כשנהגין הבריות מהלומד בה, ולא עוד אלא שמידת ההטבה לאחרים הנדרשת מלומדיה היא גדולה יותר משיעור ההטבה שנהגין הבריות מבידוד אב ואם וגמילות חסדים והכנסת אורחים וכו', שהרי נאמר בה 'ותלמוד תורה כנגד כולם'.

המש"ך דבר רב העיר במדור "אורות הבשורות"

דבר העורך

שם הוי"ה זורח ומאיר על פניו

אמר הקב"ה לאברהם 'ואגדלה שמך והיה ברכה', בך ובשמך חותמים "מגן אברהם", כתב ה'בן לאשרי' "חותמין" מלשון "חותם", כמ"ש האריז"ל העושה צדקה וחסד זורח על פניו חותם שם הוי"ה הקדוש שאינו נמחק לעולם, ומגן עליו מכל צרה שהמקטרגים פוחדים משם הוי"ה החקוק בפניו, 'והיה ברכה' התיבה 'והיה' צירוף 'הוי"ה', וגם "מגן אברהם" בגימטריה במספר קטן כ"ז כשם "הוי"ה", וזהו שאמר הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה "אנכי מגן לך" בגימטריה במספר קטן כ"ז כשם "הוי"ה", שבזכות מצוות החסד והצדקה שעשית הכנסת אורחים יש על בניך עם ישראל לדורות עולם הגנה ושמירה מיוחדת של מידת החסד והרחמים שנאמר 'תיתן... חסד לאברהם'.

בכרכת אבות ואבות
הרב עוזיאל אדרי

רב קהילת קודש 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדיניות לבאר-שבע	יום א' 21.10.18	יום ב' 22.10.18	יום ג' 23.10.18	יום ד' 24.10.18	יום ה' 25.10.18	יום ו' 26.10.18	שבת 27.10.18
עלות השחר	5:37	5:38	5:39	5:39	5:40	5:41	5:42
זמן סלידת ותיקין	5:43	5:44	5:45	5:46	5:47	5:48	5:49
זריחה - הזנח חמשה	6:50	6:51	6:52	6:53	6:53	6:54	6:55
ס"ז ק"ש לדעת מ"א	9:01	9:01	9:02	9:02	9:02	9:03	9:03
ס"ז ק"ש לחצות הער"א	9:35	9:35	9:35	9:36	9:36	9:36	9:37
חצות יום ולילה	12:26	12:26	12:26	12:26	12:25	12:25	12:25
מנחה גדולה	12:56	12:56	12:56	12:56	12:55	12:55	12:55
שליש חמשה	17:08	17:08	17:07	17:06	17:05	17:04	17:03
שקיעה	18:05	18:04	18:03	18:02	18:01	18:00	17:59
נצת הסוכה	18:19	18:18	18:16	18:15	18:14	18:13	18:13

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	לך לך
הפטרה:	למה תאמר
כניסת השבת:	17:47
יציאת השבת:	18:37
רבנו תם:	19:15

אורות הפרשה

"התנסות אישית" - "לך לך" מסופר על האדמו"ר רבי נחום מצ'רנוביל זיע"א שהירבה לעסוק בפדיון שבויים, והיה מקבץ כספים, שבאמצעותם פדה יהודים שנפלו בשבי הגויים. פעם אחת, כשביקר בעיר זייטומיר, העלילו עליו עלילה שפילה, והוא נכלא בכלא. בשיבתו שם, נגלה אליו אחד הצדיקים הגדולים ואמר לו: "אברהם אבינו היה מכניס אורחים גדול, וכל ימיו היה מבקש ללמוד עוד כיצד לשרת את האורחים בצורה השלימה ביותר. מה עשה הקב"ה? ציווה עליו: "לך לך", כדי שיהיה בעצמו אורח ויבין בדיוק את צרכיו של אורח. "אף אתה כן", סיים אותו צדיק, "מכיון שכל חיידך אתה עוסק בפדיון שבועיים, נתן לך הקב"ה הזדמנות לחוש בעצמך כיצד מרגיש יהודי הנתון בשבי, ועד כמה נחוץ למהר לפדותו". למשמע דברים אלה, נחה דעתו של האדמו"ר רבי נחום מצ'רנוביל זיע"א.

"דור דור ודורשי" דרכו בקודש של האדמו"ר רבי חנוך מאלכסנדר זיע"א לא נראתה לכמה מזקני החסידים, שראו דרכי הנהגה אחרות אצל האדמו"רים שקדמו לו. אמר על כך האדמו"ר רבי חנוך: "בתורה מסופר, שכאשר אברהם ושרה יצאו מחרן לארץ ישראל, הלכו איתם גרים רבים - "הנפש אשר עשו בחרן". ואולם בדורות הבאים איננו מוצאים זכר לכל אותם גרים. אלא שהגרים הללו היו מקושרים לאברהם ולדרך הנהגתו, וכאשר בא אחר כך יצחק והחל להנהיג בדרך אחרת, חשבו שאין הוא גדול כאברהם ועזבו אותו ובמשך הזמן חזרו להיות גויים גמורים". וסיים האדמו"ר: "מכאן אנו לומדים, שכל אדם צריך לדבוק בצדיקי דורו וללכת בדרכם. שאם לא יעשה כן, סופו שיאבד גם את מה שקיבל מהאדמו"רים ומהצדיקים הקודמים.

"ברית מילה נגד קושיות" צעיר אחד נכנס פעם אל הגה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א וטען שיש לו קושיות רבות על דרך הנהגתו של הקב"ה ועל מעשיהם של צדיקים שונים וגדולי ישראל. הכיר בו הצדיק כי קושיותיו ושאלותיו אינן אלא תירוץ לרצונו לפרוק עול והשיב לו קצרות "לך למוהל". "מה לי ולמוהל!?" תמה הצעיר, "לא נולד לי בן שעלי להכניסו בבריתו של אברהם אבינו". השיב לו הצדיק: כתוב "ומלתם את עורלת לבבכם ועורפכם", ואז מבטיחה לנו התורה: "לא תקשו עוד" - כל הקושיות ייעלמו מעצמן...

"לחם ויין" - "והוא כהן לאל עליון" הגאון רבי מתתיהו שטרנאוויץ זצ"ל מוויילנא והגביר ר' משה וולף פולנסקי נזדמנו פעם לקניגסבורג. החליטו שמן הראוי לבקר תחילה ולהקביל פני רב העיר. הרב של המקום היה הגה"ק רבי צבי הירש מקלנבורג זיע"א מחבר הספר "הכתב והקבלה". הרב קיבל את האורחים בסבר פנים יפות. אך כיון שהיה עני מרוד הגיש לפניו כיבוד דל ביותר, והתנצל שאין בביתו יותר מזה. וכך אמר: "אל תתמהו על הכיבוד הדל. גם מלכי צדק הגיש לאברהם רק "לחם ויין". והתורה מסבירה מיד שהדבר נבע מכך ש"הוא כהן", וחזקה על כל משמש בקודש שאין לו פרנסה ברווח...

"ג'ר יהיה זרעך" כאשר גזר הצאר ניקולאי את גזירת ה"קנטוניסטים", שעל פיה חויבו ילדים להתגייר בקטנותם לעשרים וחמש שנה לצבא הרוסי, ראו בכך היהודים גזירה קשה ואיומה. ברור היה שגיוסם של ילדים רכים לתקופה כה ארוכה, ינתקם מן היהדות. אולם היו מה"משכילים" שראו את הגזירה בעין יפה, במיוחד בשל העובדה שהיא לא הבדילה בין יהודים לגויים. הללו ראו בכך סימן לשוויון זכויות ... הגיעו הדברים לאוזני האדמו"ר רבי מנחם מנדל מקוצק זיע"א. נאנח הצדיק ואמר: "כתוב בתורה "גר יהיה זרעך בארץ לא להם" - בשעה שיהודים נמצאים בגלות, בארץ לא להם, מוטב שיהיו "גרים" ולא אורחים "שוויים"...

אורות הכשרות

וסימנא טבא אמנא לכולא דהאי מילתא, מדברי הזוהר הק' (אחרי מות עג, ב): 'ישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא חד'. הרי שהתורה וישראל והקב"ה מאוחדים זה בזה ואי אפשר להפריד ביניהם. נמצא שעל כרחק במי שיש בו תורה ואהבת ה', שהוא דבק בעם ישראל - לקרבו לאהבת ה' ותורתו. **ודונמא** מופתית לכל האמור לעיל, נמצא במרן 'מאור ישראל' זצוק"ל אשר הקדיש את מפעל חייו ללמוד וללמד תורה לאחרים בדרגה העליונה והמהודרת ביותר של 'שימה בפיהם'. ושוב לא יפלא מהיכן שאב את כוחות הנפש העצומים להפסיק מתלמודו מעת לעת כדי ללמוד לאחרים, שכן דקא משום כך שהתורה היתה יקרה כל כך בעיניו, היה להוט לפרוס מלחם תורתו גם לאחרים, יען כי הגיע להכרה 'שאין לך רעב יותר ממי שאין בו תורה' ולא יכל לעמוד מנגד לנוכח דור שלם הרעב והצמא לדבר ה'.

וכמ' שזכה להתלוות למרן זצ"ל בחודש אלול ועש"ת במשך שנים רבות בכל רחבי הארץ, נוכחתי לראות עד כמה היו התורה וישראל וקודשא בריך הוא קשורים בליבו בעבותות של אהבה אין סופית. שכן כשבאנו אליו בשעות אחה"צ כדי ללוותו למסוק שהמתין לו, ראינו עד כמה היה דבוק בתלמודו והיה נדמה שאין שום כוח בעולם אשר יוכל לנתקו מהתורה. אולם משהגיעה השעה היעודה החדרז לקום בשמחה כדי להשמיט את דבריו בפני הרבים הרעבים והצמאים לדבר ה', בחן באהבה ובמתק שפתיים. ובדרכנו חזרה, היה נוהג לשאול 'כמה אנשים היו בכיכר בנתניה ובהיכל התרבות בחדרה ומגרש הספורט בסבריה' וכו', וכשסיפרנו לו על השתתפות ההמונים ועל ההתרגשות עד כדי דמעות שניכרו באנשים בשעת קבלת עול מלכות שמים, לא הסתיר את חיוכו וסיפוקו הגדול. וכשהגענו בשעת לילה מאוחרת (לעתים בשעה 2 אחר הצהר) בהיותנו מותשים, עמדנו נדהמים כיצד פשט את גלימתו והזדרז מיד לשוב לתלמודו. אכן זוהי אהבת ה' ואהבת תורה ואהבת ישראל בשיא התגלמותה, ואשרי עין ראתה כל אלה!

בבית אלוף ואביר

הרב יהודה דרעי
הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

בית הכנסת
"שירת הרמבם"
כיכר הרמבם ב"ש

ממלכת יהודה בעיר האהבה
שערי רחמי משה' יוסף יהודה
בשמימות כ"ב תשרי תשנ"א
ד"ר חנוך רבי יחזקאל דרעי שליט"א

בשורה משמחת לאורייתא

בשמחה רבה הרינו מודיעים
כי עלה בידנו להרחיב את מעגל הלומדים
וניתן לקבל גמול כספי+נסיעות

בכולל בקר "שירת הרמבם"

בכיכר הרמבם באר שבע

בימים א-ה מהשעה 10:00 - 13:15 ומיד תפילת מנחה

לפרטים נוספים: ר' סעדיה הי"ו 054-9788577

ברוכים הבאים לכבודה של תורה

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

הוסרה ההשגחה

"קפה קפה"

מתחם "יאס פלאנט" באר-שבע

"השווארמה גראנד קניון"

מתחם גראנד קניון באר-שבע

**ומהיום אין לנו שום פיקוח ואחריות
על המוצרים הנמכרים בעסקים הנ"ל**

דבר רבני הקהילות

הרה"ג דוד חזקוני שליט"א
רב ק"ק "שבטי ישראל"
שכונה א' באר-שבע

מעלת זיכוי הרבים

את הנפש אשר עשו בחרן (יב, ה)

רש"י פירש על פסוק זה שאברהם גייר את האנשים ושרה גיירה את הנשים ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשו אותם... ובאמת גדולה היא עד מאוד מעלת המזכה את הרבים כפי שכתב רבינו בחיי בספרו "חובת הלבבות", שאף החסיד הגדול ביותר שהגיע אל התכלית בתיקון נפשו להשם יתברך. ואפילו אם הגיע בשיא הצדקות שלו קרוב למלאכי השרת במדותם הטובות ומנהגיהם המשובחים, והשתדלותם העצומה והזכה בעבודת ה' יתברך. עדיין אינו מגיע לזכויותיו של מזכה הרבים, ומורה ומדריך את בני האדם לדרך הטובה והישרה, ומחזיר בתשובה את הרשעים ומיישר דרכם אל עבודת הבורא יתברך, ומקרבם לצור מחצבתם. שזכויותיו נכפלות בכמה מונים, בעבור זכויותיהם בכל הימים ובכל הזמנים. והביא משל על כך לשני סוחרים שהגיעו אל מדינה אחת למכור סחורתם ולהרוויח ממנה. הסוחר האחד היתה לו סחורה אחת שקנאה בזול בעשרה זהובים ומכר אותה במאה זהובים, פי עשר מהמחיר שקנה אותה והרוויח תשעים זהובים, והיה שמח טוב לב. והסוחר השני היו לו סחורות רבות, ומכר אותן בעשרת אלפים זהובים, גם פי עשר מהמחיר שקנה אותן. אך הרוויח שלו היה כפול ומכופל מן הסוחר הראשון, בגלל שהיו לו סחורות רבות. כך גם הדבר למי שמתקן את נפשו בלבד בתורה ובמצוות ובמעשים טובים, זכותו מועטת. ואילו מי שמתקן את נפשו, ונפשות רבות עמו, זכותו תוכפל פי כמה וכמה מן הראשון (חובת הלבבות שער אהבת ה', פרק ו').

ומסופר שפעם אחת אירח אברהם אבינו עובר אורח זקן בן תשעים שנה, ולאחר שאכל ושתה עמו סעודת מלכים, קם אותו זקן והודה לאברהם אבינו על כל האירוח. אמר לו אברהם שצריך להודות לבורא עולם על האכילה ולא לו. הזקן לקח את הפסל הקטן שהיה בכיסו ונשקו בחיבה. החל אברהם לשכנעו במתק פיו ולהוכיח לו בהרחבה שיש בורא לעולם, ותיבל דבריו בסיפורים ומשלים משכנעים במשך שש שעות רצופות, ולבסוף שוב לקח הזקן את הפסל ונשקו. מה עשה אברהם? - אמר לו לזקן שילך לו לדרכו לשלום, וכך נפרדו השניים. מיד נגלה אליו הקדוש ברוך הוא במראה הנבואה ואמר לו: אברהם אוהבי, תשעים שנה תמימות היה לי סבלנות לחכות לזקן זה, אולי ישנה את דרכו לטובה, ואתה אין לך סבלנות ליותר משש שעות? מיד רץ אברהם לקראת הזקן, אמר לו לסור לביתו כי עתה עת ערב, ויש חיות טרף מסביב, וכך אירח אותו באדיבות ללינה. למחרת בבקר לאחר שהאכילו והשקהו, שוב ניסה לפקוח את עיני שכלו של הזקן, ואכן לאחר כמה שעות של שכנוע, קם הזקן וזרק את הפסל לרצפה וניפצו לרסיסים, וכך התווסף עוד מאמין בבורא העולם. היו אומר שעמל רב ומתמיד היה על שכמו של אברהם אבינו, ולא בחינם אמרו חכמינו (תוספתא הוריות ב, ז): "כל המכניס בריה אחת תחת כנפי השכינה, מעלין עליו כאילו יצרו ורקמו והביאו לעולם" (ספר הישר). על החפץ חיים מסופר שאת כל חייו הקדיש למען זיכוי הרבים בכתיבת ספריו ובשיעוריו הרבים לתלמידיו לשומעי לקחו. פעם אחת הוא הלך למרחקים לדרוש לרבים ולאחר הדרשה נישא אליו זקן אחד ואמר לו: דע לך שהדרשה בענין החסד השפיע עלי מאוד. אמר הרב, אני לא יודע אם השפיעתי על שאר הציבור, אך אם טרחת רק בשביל הזקן הזה להשפיע עליו, זה היה כדאי. והיה רצון שיכנו השל"ת להיות ממזכי הרבים שמעלתם גדולה מאד. שנאמר: ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד.

בברכת שבת שלום ומבורך

הרב דוד חזקוני

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הטיפול בגוף בריא בשבת (המשך)

ש - האם מותר בשבת לחבוש נקע או מכה בתחבושת אלסטית?
ת - מותר לחבוש נקע או מכה בתחבושת אלסטית, מפני שאין בזה גזירה של שחיקת סממנים, שהרי אין תרופה למכתו זולת החבישה.

ש - האם מותר לחטא פצע באלכוהול או ביוד?
ת - מותר לחטא פצע בשבת בחומרי חיטוי כגון אלכוהול רפואי וכדומה. אך יש להימנע משימוש ביוד, כיון שיש בזה איסור צביעה מדרבנן. ומכל מקום כשאין לו חומר חיטוי אחר, נראה שיש להתיר גם ביוד, פן יבוא לידי זיהום.

ש - האם מותר בשבת להניח קרח על גבי מכה או כוויה?
ת - כל טיפול אשר אין בו משום ריפוי אלא מניעת נזק בלבד, מותר בשבת, מפני שאין שייך בו גזירה של שחיקת סממנים. ועל כן פשוט וברור שמותר להניח קרח על גבי מכה או כוויה בשבת, כדי למנוע זיהום או נפיחות.

ש - מה דין מריחת משחות בשבת?
ת - משחה הנדבקת בגוף האדם, יש אומרים שאסור מהתורה למורחה על הגוף בשבת, משום איסור ממרח. ויש אומרים שאינו אסור אלא מדרבנן. ועל כן אין למרוח משחות שונות על הגוף בשבת, אפילו בקטן או חולה שאין בו סכנה, וכל שכן בגוף בריא. ועל כל פנים אם יש לו צער גדול, כגון הסובל מדלקות או מכת פצע וכדומה, יש להתיר לשים את המשחה על גבי רטיה או תחבושת ואחר כך להניחה על גבי הפצע מבלי שימרחנה. במה דברים אמורים במשחה עבה הנדבקת בגוף, אך בנוזל כגון שמנים וכדומה, מותר למשוך בהם את המכה (מלבד נוזל צבעוני כגון יוד המזכר לעיל).

ש - האם מותר בשבת למרוח משחה או נוזל על גבי הנעל כדי לצחצחה?
ת - לגבי צחצוח נעליים במשחה, ישנם איסורים אחרים מלבד איסור ממרח, איסור מעבד ואיסור צביעה. לפיכך אסור לצחצח נעלים בשבת, בין במשחה ובין בנוזלים. ואפילו להבריך את הנעל מבלי לתת עליה משחה או נוזל, אסור. ואם עבר ועשה כן אפילו על ידי גוי, אסור לנעול את הנעל עד למוצאי שבת בכדי שיעשו, כדין כל איסורי שבת. ומכל מקום, יש להתיר הסרת אבק המצטבר על הנעל בידו או במטלית, ובלבד שיזהר שלא להבריכה.

ש - מה דין צחצוח שיניים בשבת?
ת - יש שאסרו צחצוח שיניים בשבת במשחה עם מברשת בכל צורה, מפני שיש בו כמה איסורים: ממרח, חשש להוצאת דם, עובדין דחול ועוד. ויש שדחו את כל האיסורים הנ"ל, והתירו לצחצח שיניים אפילו במשחה ומברשת, כל שיש לו צער ממניעת הצחצוח, אלא שהצריכו לכתחילה לייחד מברשת מיוחדת לשבת. ולפי הנראה, כיום שישנם תכשירים נוזליים, אין להקל צחצוח שיניים אלא בנוזלים. ובלבד שיזהר שלא להבריך בחוזקה, פן יצא דם. ומן הראוי טוב ונכון לייחד מברשת לשבת. והמכיר בעצמו שיוצא דם משיניו בעת הצחצוח, אסור לצחצח את שיניו במברשת אפילו בתכשיר נוזלי.

ש - האם מותר להשתמש בסבון בשבת?
ת - יש האוסרים להשתמש בשבת בסבון או משחת כלים, משום ממרח. ויש המתירים להשתמש בהם בשבת, משום שאין בזה לא משום נזל ולא משום ממרח. ולפי הנראה, כיום אשר ישנם תכשירי סבון נוזלי, ראוי להחמיר שלא להשתמש אלא בסבון נוזלי - הן לניקוי הגוף והן לניקוי הכלים.

ש - האם מותר להתרחץ בשבת?
ת - רחיצת כל גופו (או רובו) במים חמים, אסורה שבת, אפילו במים שהוחמו מערב שבת. אך רחיצת פניו ידיו ורגליו, מותר, ובלבד שהוחמו מערב שבת. ובמים קרים (או פושרים), מעיקר הדין אין איסור בזה אפילו ברחיצת כל גופו, אך למעשה יש להימנע מכך משום שיכול לבוא בזה לידי חילול שבת בכמה איסורים, כגון סחיטה ועוד. ועל כן יש למחות בידי הרוחצים בים או בבריכה ובפרט להמון העם, מפני שקרוב לוודאי שהם עוברים על איסורי שבת בלא יודעין. ומכל מקום מותר לטבול בשבת במקוה טהרה במים קרים או פושרים, ובלבד שיזהר שלא יבוא לידי סחיטה או תלישת שיער בעת הניגוב.

"מוריד הגשם"

הדבר אירע באחת מקהילות יהודי מרוקו. האדמה הייתה סדוקה מיובש, השתילים הצעירים בשדות נבלו, בורות המים חרבו אף הם – ובשמים לא נראתה אף לא עננה קלה. סכנת בצורת – מילה שהבריות יראו מלהזכירה במפורש – ריחפה באוויר. לא הועילו גם התעניות שגזר רב העיר וימי התפילות שקבע. שערי השמים כמו ננעלו.

הצטער רב העיר צער רב על הגזירה הקשה. הוא הסתגר בחדרו והתכנס בתוך עצמו, לתפילה ולתענית, עד אשר יגלו לו משמים את סיבתה. באחד הלילות, לאחר כשבוע של תעניות, סיגופים וחשבונות, חלם לפתע הרב חלום. בחלום נמסר לו כי עליו לכנס את כל בני העיר לתפילה משותפת, אך זו תתקבל רק אם יעבור לפני התיבה חיים החנווני.

הקיץ הרב מחלמו נסער ונרעש. חיים החנווני? – שאל את עצמו. מבין כל תושבי העיר, דווקא תפילתו של יהודי פשוט ועם-הארץ היא שתושיע? מיהר הרב לבטל בליבו את דברי החלום בנימוק הידוע, ש"חלומות שווא ידברו", וחזר לישון.

ואולם חלומו של הרב חזר ונשנה גם בלילה השני והשלישי. לא נותרה אפוא לרב ברירה אלא לקבל את דברי החלום כמות שהם, גם בלא להבין את פשרם.

למחרת היום כינס הרב את פרנסי הקהילה והורה להם להזעיק לעת המנחה את כל תושבי העיר, לתפילה בציבור בבית-הכנסת הגדול. בשעה היעודה נאספו ובאו בני העיר, אנשים נשים וטף, לבית-הכנסת. ההמון גדש את היכל התפילה עד אפס מקום, ורבים נאלצו לצבוא על הפתחים ולמלא גם את כל הרחבה הסובבת את בית-הכנסת.

לתדהמת הכול, פנה הרב אל חיים החנווני וביקשו לגשת לעמוד התפילה ולהיות שליח הציבור. לא רק על הציבור נפלה בקשת הרב כרעם ביום בחיר, אלא גם על חיים החנווני עצמו. האם לא טעה הרב? האומנם מבקש הוא ממנו להיות שליחם של כל בני העיר ברגעים כה גורליים? נבון ומבולבל ניסה חיים להשתמט מבקשת הרב. "זכי מבקש כבוד הרב לשימני ללעג ולקלס בעיני כול?!", שאל.

אבל הרב בשלו: "גוזר אני עליך בגזירת מראדאטרא כי תיגש לעמוד התפילה ותשמש שליח-ציבור לכולנו".

כשראה החנווני כי כלה ונחרצה מעם הרב שיהיה הוא שליח הציבור, נשא את רגליו ויצא מבית-הכנסת בריצה.

לכבוד רבני וגבאי בתי הכנסת בעיר באר שבע ה' עליהם יחיו הודעות נחוצות אודות "קדושת עזרת הבקשות"

עם תחילת שירת "הבקשות" כפנהג אבותינו הקדושים, הנו להפנות את תשומת ליבכם לכמה פסקי הלכה שפורסמו בעבר ע"י כב' הרב דאדא פ"ד הגאון רבי יהודה דרעי שליט"א בפענה לשאלות שהופנו אליו אודות שפירת קדושת בית הכנסת בכלל, ובפרט בעת התפילה ושירת הבקשות. וזה תמציתם:

ש - בעבר פורסם בשם כב' הרב שיש איסור לשתות את המשקה "רום נגריטה", האם איסור זה קיים גם היום?
ת - מבדיקה עדכנית שערכנו, הובהר לנו שוב כי קיים חשש כבד של תערובת יין נסך במשקה "רום נגריטה" - המיוצר בצרפת. צר לי לשמוע על אנשים תמימים הנכשלים באיסור חמור זה בהעלותם משקה זה על שולחנות הקודש בעת אמירת שירת הבקשות בהיכלי בתי הכנסת. חובה קדושה מוטלת על רבני וגבאי בתי הכנסת לעמוד על המשמר לכל יכניסו משקה זה לבית הכנסת.

ש - כיצד יש לנהוג במתפללים המדברים שיחה בטלה בבית הכנסת?

ת - אסור לדבר שיחה בטלה בבית הכנסת, ובפרט בשעת התפילה וקריאת התורה. והעובר על כך, עונשו חמור ביותר, עד שאמרו בזוהר הקדוש שאין לו חלק באלוקי ישראל. ועליו זעקת השכינה "מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי". ומן הראוי שהרבנים וגבאי בתי הכנסת ידרשו על כך ברבים מעת לעת, ויזהירו את הציבור מפני עוון חמור זה. והאומנם אוזנו משמוע לאזהרות חוזרות ונשנות בדרכי נועם ומפריע לציבור בשיחה בטלה בשעת התפילה או קריאת התורה, יש לגזור בו ושומר נפשו ירחק ממנו. ואשרי חלקם של העומדים בפרץ לגזור פירצה חמורה זו.

ש - האם מותר לערוך סעודה בבית הכנסת?
ת - מותר לסעוד סעודות מצוה בבית הכנסת, כגון: סעודה שלישית, סיום מסכת, סעודת ברית או פדיון, הכנסת ספר תורה, חנוכת בית הכנסת, הילולא דצדיקא וכדומה, וכן מותר לחלק לציבור כיבוד קל בעת שמיעת שיעורי תורה או דרשת אזכרה או שירת הבקשות. ובלבד שלא יבואו חס ושלום לידי שיכרות והוללות או שחוק וקלות ראש. ואין להרבות בשתיית משקאות חריפים, אפילו בסעודת מצוה. ומכאן אזהרה חמורה לאותם עמי הארצות המחללים את בתי הכנסת ושירת הבקשות, בשתייה מופרזת של משקאות חריפים עד כדי הוללות וקלות ראש. וגבאי בתי הכנסת אשר אינם יכולים לעמוד בזה על משמר הקודש, מוטב שלא יאפשרו כלל את שירת הבקשות בתחומם.

ש - האם יש מניעה מלשבת רגל על רגל בבית הכנסת?
ת - אין לשבת בבית הכנסת בדרך של שחף וגאווה, כגון בפיסוק רגליים או כשמרכיבים זה על זה וכדומה, אלא ישב באימה וכבוד.

על רבני וגבאי בתי הכנסת לעמוד על המשמר בשמירת קדושת בית הכנסת ובפרט בשעת התפילה ושירת הבקשות, ואם חלילה אין דבריהם נשמעים, עליהם לבטל את שירת הבקשות! וכל זה בדברי נועם, והאמת והשלום אהבו.

בכבוד רב, לשכת רב העיר

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע

כוס של תנחומים

הננו להביע את תנחומינו הכנים
לידידנו הדגול, כביר המעש,
איש חיל רב פעלים לתורה ולתעודה,
אוהב התורה ולומדיה אשר עושה רבות ונצורות
למען שרותי הדת בעירנו הק'
מר יהושע (שוקי) דמרי הי"ו
ולמשפחתו היקרה והחשובה
על פטירת האמא היקרה רבת המעלות,
אצילת הנפש והמידות, מוכתרת בכתר שם טוב,
בענוה, ביראה ובמידת הנתינה

ז"ר ז"ל **ז'קל'ן גאולה דמרי**

מן השמים תנוחמו ולא תוסיפו לדאבה עוד

הרב יהודה דרעי

רב העיר וראש אבות בתי הדין

שלמה אוהיון

מוכיר המועצה הדתית

רבני השכונות והקהילות

עובדי הרבנות והמועצה הדתית

הכול היו משוכנעים כי הבושה והמבוכה הכריעו את היהודי הפשוט, וכבר החלו להתלחש בדבר המועמד הבא שעליו יטיל הרב לשמש שליח-ציבור. אולם הרב לא בחר בחזן אחר, אלא עמד על מקומו והמתין.

לא חלפו דקות מעטות והנה נראה חיים החנווני מפלס לו דרך בתוך ההמון הצובא על פתח בית-הכנסת. מתנשם ומתנשף, נוטף אגלי זעה, נדחק פנימה, נושא בידיו את המאזניים. כן, אותם מאזניים מחנות, המוכרים היטב לכול. כשאלה בידיו, ניגש חיים בצעדים נמרצים אל עמוד התפילה.

חס הושלך בבית-הכנסת. הקהל ההמום עקב בדריכות אחד כל תנועותיו של חיים החנווני, שהרב בכבודו ובעצמו הוא שדרש במפגיע כי יהיה שליח הציבור. מה הצעד הבא? שאלו האנשים בעיניהם, מה בכלל עושים מאזניים בבית-הכנסת? עודם תוהים ומשתאים, נשמע לפתע קולו הגבוה של חיים החנווני: "ריבנו של עולם, לפני שנים למדתי, כי שתי כפות מאזניים אלה הן כנגד שתי

אותיות ה"א שבשם ה'; מוט המאזניים שבאמצע, שעליו תלויות הכפות, רומז לאות וי"ו שבשם ה'; והידיית שבה אוזנים במאזניים הרי היא כנגד האות יו"ד שבשמן הקדוש. "אבא שבשמים – העדנא כאן, קבל עם ועולם, אם שיקרתי ועיוותי את מאזיני. אם אי פעם בחיי עשיתי עוול בכפות מאזניים אלו, לשקול בהן פחות מהמידה, ופגמתי בכך באותיות שמך הקדוש. אם אכן כך עשיתי, תרד עתה אש משמים ותשרפני חיים.

"אך אם לא עשיתי עוול ולא פגמתי במשקל המאזניים, כראו גם לא פגמתי בשמן הקדוש והנורא. ואם כך, הריני מתפלל ומתחנן לפניך, אב רחום ויקר, כי בזכות המצווה שקיימתי, תוריד לנו שפע גשמי רצון וברכה".

חס הושלך באולם, וחיים פתח בתפילת המנחה. התפילה עדיין הייתה בעיצומה, ופתאום החלו משבי רוח חזקים לחזור מבעד לחלונות בית-הכנסת. לא חלפו רגעים והשמים התכסו בענני גשם אפורים. במהרה הבריק ברק והדהד רעם. טיפות גשם ראשונות החלו לרדת על ראשי הצובאים על בית-הכנסת.

"גשם! גשם!", קראו האנשים כלא מאמינים. כשהקהל החל לנהור החוצה, לחזות במו עיניו בפלא הגדול, כבר היו הטיפות למטר סוחף. הנשים והילדים מיהרו לבתיהם, להסתתר מפני הגשם, ואילו הגברים שבו אל בית-הכנסת, להודות לה' על הנס שעשה להם.

בתוך כך התברר והתלבן העניין: בעיר זו לקו הסוחרים במידות ובמשקלות. כולם, פרט לחיים החנווני. לכן מבין כולם היה דווקא הוא הראוי לשאת תפילה לפני הבורא – תפילה תמימה שהבקיעה רקיעים.

לרפואת

ר' יוסף שלמה בר עליה

ורחל בת סימי

